

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie IX./2016
Senát I

Nález:

spisová značka	I. ÚS 11/2015
populárny názov	Preskúmanie odôvodnenia rozhodnutia
sudca spravodajca	Milan Ľalík
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.07.2016
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1
analytická právna veta	
skutkový stav a základné fakty	V konaní vedenom pred Okresným súdom Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sa sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu domáhal proti žalovaným určenia vlastníctva k nehnuteľnostiam. Sťažovateľ žalobný návrh dôvodil predovšetkým tým, že v prospech jeho vlastníckeho práva svedčí právny titul, ktorým je zmluva č. 140/92, na základe ktorej ako kupujúci odkúpil od predávajúceho Fondu národného majetku Slovenskej republiky okrem iného aj pozemky, ktoré boli predmetom určenia vlastníckeho práva v napádanom konaní. Žalovaní nadobudli vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v reštitúcii. Okresný súd žalobu sťažovateľa zamietol. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, ktorému však Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) nevyhovel a napadnutým rozsudkom potvrdil výrok okresného súdu, ktorým sa žaloba zamietla. Okrem iného vychádzal z právneho názoru, že na majetok, ktorý bol predmetom reštitúcie, sa nevzťahovali privatizačné zákony. Podľa názoru sťažovateľa rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý mu predchádzal, došlo k porušeniu jeho označených základných práv, pričom v ústavnej sťažnosti zdôraznil, že krajský súd ako odvolací súd sa z jeho pohľadu nezaoberal všetkými ním nastolenými kľúčovými otázkami, na ktoré bol povinný dať ústavne konformné odpovede, čo vyústilo do nepresvedčivosti a nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia. Sťažovateľ namietal, že konajúci súd nesprávne vyhodnotil vykonané dokazovanie, na základe čoho dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a následne vec nesprávne právne posúdil, nemietal aj nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu do takej miery, že vykazuje znaky arbitrárnosti.
z odôvodnenia	Ústavný súd skúmal obsah sťažnosti a napadnutý rozsudok krajského súdu iba v tom smere, či konajúcim súdom zvolená interpretácia právnych predpisov nebola neodôvodnená až do takej miery, že by to mohlo mať za následok porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Z predloženej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v podstate požaduje revíziu rozsudku krajského súdu, ktorým sa jeho odvolaniu proti rozsudku okresného súdu nevyhovel. Sťažovateľ sa zamerával na listinné dôkazy a nepriamo i na

	znalecké dokazovanie, ktoré napokon sám v sťažnosti vyhodnotil z pohľadu ich obsahu, prípadne účelovosti, pritom dospel k opačným záverom ako všeobecné súdy. Ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že mu zásadne neprislúcha hodnotiť vykonané dôkazy, tak ako to požaduje sťažovateľ vo svojej sťažnosti. Takýto postup ústavného súdu by bol nielen v príkrom rozpore s úlohami ústavného súdu, ale popieral by aj základnú zásadu ústnosti a bezprostrednosti občianskeho súdneho konania, ktoré vytvárajú najlepšie predpoklady na zistenie materiálnej pravdy. Ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd vo svojom rozsudku dostatočne vyhodnotil vykonané dokazovanie, na sporné otázky namietané sťažovateľom dal ústavne konformným spôsobom kvalifikované odpovede, a preto ho ústavný súd považoval za dostačujúci a ústavne udržateľný. V rozsudku krajského súdu a ani postupe, ktorý mu predchádzal, ústavný súd pri prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného súdu. Ústavný súd k tomu ďalej poznamenal, že základné právo na súdnu ochranu garantované ústavou neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho ani účelovo chápať tak, že jeho naplnením je vyhovieť všetkým návrhom účastníka konania. K námietke nevysporiadania sa so všetkými skutočnosťami uvádzanými sťažovateľom v jeho písomných vyjadreniach ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých podrobností a detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka konania na spravodlivé súdne konanie. <u>Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, že sťažnosti nevyhovel.</u>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	Ústavný súd Slovenskej republiky: II. ÚS 1/95, I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07, II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96, IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05, I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	reštitúcia - vydanie veci pri reštitúcii reštitúcia - podmienky privatizácia rozhodnutie - odôvodnenie arbitrárnosť

spisová značka	I. ÚS 317/2015
populárny názov	Odôvodnenie odklonu v právnom posúdení veci
sudca spravodajca	Peter Brňák
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	17.08.2016
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 12 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 144 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6
analytická právna veta	Krajský súd sa mal v odôvodnení napadnutého rozsudku primerane vysporiadať s vlastným zistením o ním iniciovanej otázke o možnej absolútnej neplatnosti zmluvy a neodignorovať zmienku týkajúcu sa nielen vlastných procesných úkonov, ale i relevantných úkonov účastníkov konania.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka (správkyňa konkurznej podstaty úpadcu C.,s.r.o.), v právnom postavení žalovanej v konaní o určenie popretej pohľadávky, bola účastníčkou súdneho konania vedeného Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“). Tento súd vyhovel žalobe spoločnosti G., a.s. a určil, že jej pohľadávka prihlásená v konkurznom konaní z titulu zmluvnej pokuty je nesporná (zistená)

	čo do pravosti, výšky a vymáhateľnosti. Voči rozsudku súdu prvého stupňa podala sťažovateľka odvolanie. Výzvou zo dňa 10.03.2014 žiadal Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sťažovateľku, aby sa vyjadrila k zisteniu, že zmluva č. 06/2012 a príloha č. 1 k uvedenej zmluve, neboli zo strany žalobcu podpísané tak, ako je to uvedené vo výpise z OR „konanie v mene spoločnosti“, keďže pri podpise žalobcu nie je uvedená funkcia. Ďalej odvolací súd v predmetnej výzve sám konštatoval, že súd musí na neplatnosť právneho úkonu prihliadať, resp. musí z neho vyvodzovať dôsledky aj bez návrhu z úradnej povinnosti. K predmetnej výzve sa sťažovateľka vyjadrila a stotožnila sa so zistením absolútnej neplatnosti zmluvy. O odvolaní napokon rozhodol krajský súd tak, že bez ohľadu na vlastné zistenie absolútnej neplatnosti zmluvy, na základe ktorej si žalobca uplatňoval nárok na zmluvnú pokutu, potvrdil v celom rozsahu rozsudok súdu prvého stupňa. V odôvodnení rozsudku odvolací súd úplne opomenul vlastné zistenie absolútnej neplatnosti zmluvy a k tejto okolnosti sa nijakým spôsobom nevyjadril. Sťažovateľka podala proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie z dôvodov podľa § 241 ods. 2 písm. a) v spojení s § 237 písm. f) a podľa § 241 ods. 2 písm. b) a c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). O dovolaní rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutým uznesením tak, že dovolanie sťažovateľky odmietol. Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že krajský súd vzhľadom na vlastné zistenia týkajúce sa absolútnej neplatnosti zmluvy uzatvorenej medzi obchodnými spoločnosťami G., a. s. a C., s. r. o., rozvinul ustanovením § 213 ods. 2 OSP upravený zákonný postup, ktorý však následne odignoroval, na ex officio zistenú absolútnu neplatnosť zmluvy, ako aj svoje vlastné procesné úkony a procesné úkony účastníkov konania neprihliadol, v odôvodnení napadnutého rozsudku ich uviesť opomenul, a teda nezaujal k nim žiadne stanovisko, čo ako zákonné a právne správne odobril samotný najvyšší súd v rámci dovolacieho konania, čím spolu s krajským súdom porušil sťažovateľkou označené práva.
z odôvodnenia	Podľa názoru ústavného súdu, ak krajský súd výzvou z 10. marca 2014 vyzval sťažovateľku s poukazom na ustanovenie § 213 ods. 2 OSP na vyjadrenie k možnosti použitia ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka a sťažovateľka na túto výzvu krajského súdu vyjadrením z 28. marca 2014 reagovala a s právnym názorom krajského súdu sa stotožnila, v prípade, ak krajský súd následne po doručení vyjadrenia zo strany sťažovateľky dospel k inému právnemu názoru a bez ďalšieho sa už potom otázkou prípadnej absolútnej neplatnosti zmluvy nezoberal ani v samotnom svojom rozhodnutí (jeho odôvodnení), potom sťažovateľke ako účastníčke konania neposkytol rozhodnutie disponujúce atribútmi odôvodneného a celkovo presvedčivého rozhodnutia. Uvedené platí o to viac, ak krajský súd svojou výzvou u sťažovateľky dôvodne „navodil isté očakávania“ týkajúce sa jeho postupu vo veci vzhľadom na <i>ex officio</i> súdom skúmanú otázku prípadnej absolútnej neplatnosti zmluvy. Inak povedané, krajský súd sa mal v odôvodnení napadnutého rozsudku (ktorým potvrdil odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa) primerane vysporiadať tiež s vlastným zistením o ním iniciovanej otázke o možnej absolútnej neplatnosti zmluvy a rovnako neodignorovať zmienku týkajúcu sa nielen vlastných procesných úkonov, ale i relevantných úkonov účastníkov konania. Rovnako podľa názoru ústavného súdu pochybil i samotný najvyšší súd, ktorý dovolanie sťažovateľky odmietol a na nosnú sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky (týkajúcu sa „prekvapivého“ rozhodnutia krajského súdu v dôsledku jeho postupu, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozsudku, pozn.) stroho poznamenal, že „... že svoju úvahu odvolací súd nie je povinný nakoniec aj zrealizovať, nakoľko ide o jeho predbežný názor, t. j. úvahu o tom, že by sa prejednávajúca vec mohla posúdiť podľa iného právneho predpisu. Preto pokiaľ odvolací súd podľa naznačenej úvahy vyslovenej vo výzve adresovanej účastníkom nerozhodne, nemožno hovoriť o prekvapivom rozhodnutí, pretože inštitút zakotvený v § 213 ods. 2 OSP sa neuplatňuje vo vzťahu k výzve, ale vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvého stupňa. V prejednávanej veci ide o úkon navyše, ktorú skutočnosť však nemožno vyhodnotiť ako pochybenie postupu odvolacieho súdu.“ Tento názor dovolacieho súdu podľa názoru ústavného súdu neobstojí a hoci

	ústavný súd krajským súdom vykonaný „úkon naviac“ nepovažuje sa pochybenie krajského súdu, v kontexte napadnutého rozsudku tento postup navodzuje pochybnosti týkajúce sa vecnej a právnej správnosti, keďže v odôvodnení napadnutého rozsudku sa krajský súd so svojím postupom v konaní (ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozsudku, pozn.) žiadnym náležitým spôsobom nevysporiadal, dokonca sa o ňom v odôvodnení ani len nezmienil, čím nedbal na celkovú presvedčivosť rozhodnutia a ani na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premis dospel, boli pre účastníkov konania prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade najmä spravodlivé a presvedčivé. V prípade, ak krajský súd dospel k záveru, že nedodržanie spôsobu konania štatutárneho orgánu žalobcu nespôsobuje absolútnu neplatnosť právneho úkonu, na ktorú mal krajský súd prihliadnúť z úradnej moci aj bez námietky účastníka konania, mal sa s tým najmä po tom, ako sťažovateľke doručil výzvu na vyjadrenie, v odôvodnení napadnutého rozsudku zaoberať a svoje úvahy odôvodniť tak, aby nevzbudzovali pochybnosti o správnosti jeho rozhodnutia. Mal neskorší svoj „odklon v právnom posúdení veci“ náležite odôvodniť tak, aby jeho postup predchádzajúci vydaniu napadnutého rozhodnutia, ako i rozhodnutie samotné nevzbudzovali u sťažovateľky dôvodné pochybnosti týkajúce sa jeho vecnej, ako i právnej správnosti. Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, že: <u>Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky porušené bolo.</u> <u>Rozsudok Krajského súdu v Košiciach a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.</u> <u>Krajský súd v Košiciach a Najvyšší súd Slovenskej republiky sú povinné solidárne uhradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia.</u> <u>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovet.</u>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESJP a iných súdov	Ústavný súd Slovenskej republiky: II. ÚS 71/97, IV. ÚS 147/08, II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09
súvisiace právne predpisy	zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov § 213 ods. 2
klúčové slová	práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu - právo na súdnu ochranu právny úkon - neplatnosť absolútna konkurz a reštrukturalizácia / vyrovnanie - správca konkurznej podstaty zmluva - neplatnosť rozhodnutie - odôvodnenie

spisová značka	I. ÚS 75/2016
populárny názov	Zodpovednosť cestovnej kancelárie za zrušenie zájazdu
sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.07.2016
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach čl. 14 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Zmluvným partnerom spotrebiteľa (objednávateľa) v zmluve o zájazde je cestovná kancelária ako organizátor zájazdu, nie cestovná agentúra (províznny predajca), zodpovednostný vzťah preto existuje medzi cestovnou kanceláriou a objednávateľom

	Vadné plnenie, resp. nesplnenie (neposkytnutie) dojednaných služieb zabezpečovaných aj iným subjektom (napr. na základe zmluvy o províznom predaji) je potrebné pričítať na ťarchu cestovnej kancelárii, na ktorú sa vzťahujú všetky povinnosti a obmedzenia.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka (cestovná kancelária) vystupovala ako odporca v konaní o zaplatenie ceny zájazdu údajne objednaného u sťažovateľky prostredníctvom provízneho predajcu, ktorú mal žalobca zaplatiť tomuto predajcovi. Keďže sťažovateľka nezabezpečila zájazd pre žalobcu a zaplatená cena zájazdu mu nebola vrátená, uplatnil si ju v súdnom konaní proti sťažovateľke. Okresný súd žalobe vyhovel. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd potvrdil prvostupňové rozhodnutie a najvyšší súd sťažovateľkou podané dovolanie odmietol. Sťažovateľka vidí porušenie označených práv v postupe krajského súdu, ktorý prijal nepreskúmateľné a arbitrárne rozhodnutie, v ktorom neodpovedal na jednotlivé námietky sťažovateľky, čím je predmetné rozhodnutie aj nedostatočne odôvodnené. Rozsudok krajského súdu považuje sťažovateľka tiež za prekvapivé rozhodnutie, keďže až z jeho odôvodnenia sa sťažovateľka dozvedela, že krajský súd pokladá zrušenie zájazdu za všeobecne známu skutočnosť. Ďalšia námietka sťažovateľky spočíva v tvrdení o nesprávnosti skutkových zistení a z toho vyplývajúcich nesprávnych právnych záverov prijatých krajským súdom. Odhätie možnosti konať pred súdom podľa sťažovateľky vyplýva aj z nesprávneho procesného postupu krajského súdu, ktorý vo veci rozhodol bez toho, aby sťažovateľke predtým doručil vyjadrenie žalobcu k jej odvolaniu. Sťažovateľka namieta, že postupom, ako aj uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo jej dovolanie odmietnuté, boli porušené ňou označené práva, a to najmä z dôvodu, že namietané uznesenie najvyššieho súdu obsahuje nesprávne a arbitrárne závery najmä vo vzťahu k posúdeniu prekvapivosti a arbitrárnosti rozsudku krajského súdu, ako aj posúdeniu vadného procesného postupu krajského súdu pri nedoručení vyjadrenia žalobcu k odvolaniu sťažovateľky.
z odôvodnenia	Pokiaľ ide o napadnutý spôsob a rozsah odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ako aj vzhľadom na dôvody, ktoré sťažovateľka uviedla vo svojej sťažnosti, ústavný súd nezistil taký výklad zákonných predpisov rozhodných pre vec samotnú, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a s čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu, ako to sťažovateľka tvrdila vo svojej sťažnosti. V napadnutom rozhodnutí krajský súd zohľadnil všetky jeho zákonné náležitosti a tieto pri jeho tvorbe aj prakticky aplikoval. K zásadnej námietke sťažovateľky o nesprávnom právnom posúdení uplatneného nároku žalobcu vyplývajúceho z právneho vzťahu medzi objednávateľom zájazdu (žalobcom) a sťažovateľkou (žalovanou cestovnou kanceláriou) založenom zmluvou o zájazde uzatvorenej prostredníctvom provízneho predajcu je podľa názoru ústavného súdu určujúce, že v zmysle § 741a Občianskeho zákonníka zmluvou o obstaraní zájazdu sa obstarávateľ zaväzuje, že objednávateľovi obstará vopred ponúkanú kombináciu služieb cestovného ruchu (zájazd), a objednávateľ sa zaväzuje, že zaplatí dohodnutú cenu. Podľa § 741i Občianskeho zákonníka cestovná kancelária zodpovedá objednávateľovi za porušenie záväzkov vyplývajúcich z uzatvorenej zmluvy bez ohľadu na to, či tieto záväzky má splniť cestovná kancelária alebo iní dodávatelia služieb, ktoré sa poskytujú v rámci zájazdu. Podľa § 3 ods. 2 písm. d) zákona o zájazdoch cestovná kancelária v rámci živnostenského oprávnenia podľa odseku 1 ďalej sprostredkúva predaj zájazdov pre inú cestovnú kanceláriu; zmluva o zájazde sa v týchto prípadoch musí uzatvoriť v mene cestovnej kancelárie, pre ktorú sa zájazd sprostredkúva, a táto zodpovedá za plnenie zmluvy o zájazde. Z povahy veci, z vymedzenia obsahu zmluvy o obstaraní zájazdu podľa názoru ústavného súdu teda vyplýva, že vadné plnenie, resp. nesplnenie (neposkytnutie) dojednaných služieb zabezpečovaných aj iným subjektom (napr. na základe zmluvy o províznom predaji) je potrebné pričítať na ťarchu cestovnej kancelárii, na ktorú sa vzťahujú všetky povinnosti a obmedzenia. Zákonodarca týmto do zákona o zájazdoch premietol zodpovednostný princíp vyplývajúci z čl. 5 ods. 1 smernice Rady č. 90/314/EHS z 13. júna 1990 o balíku cestovných, dovolenkových a výletných služieb, ktorá bola implementovaná do slovenského právneho poriadku zákonom o zájazdoch a Občianskym zákonníkom. V

uvedenej súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že § 6 zákona o zájazdoch s odkazom na § 52 až 60 a § 741a až 741k Občianskeho zákonníka jednoznačne deklaruje zmluvu o zájazde za spotrebiteľskú zmluvu, ktorú nie je cestovná agentúra (províznym predajca) oprávnená uzatvoriť vo svojom mene, ale iba v mene cestovnej kancelárie (sťažovateľky), pre ktorú v danom prípade zájazd sprostredkovala, a to bez ohľadu na práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvného vzťahu založeného zmluvou o províznom predaji (ktoré ani nie sú objednávateľovi známe). Zmluvným partnerom spotrebiteľa (objednávateľa) je tak cestovná kancelária ako organizátor zájazdu, zodpovednostný vzťah preto existuje medzi cestovnou kanceláriou a objednávateľom. Poukazujúc na argumentáciu sťažovateľky ústavný súd dodáva, že nemožno opomenúť ani právnu úpravu zodpovednosti za škodu spôsobenú cestovnou kanceláriou, ktorá sa tejto zodpovednosti môže zbaviť len z dôvodov výslovne uvedených v § 741j Občianskeho zákonníka. V súdnom konaní nebola medzi účastníkmi sporná skutočnosť, že objednávateľom vybraný zájazd sa napriek jeho vyplateniu neuskutočnil na základe oznámenia provízneho predajcu o zrušení zájazdu. Ústavný súd preto konštatuje, že samotná skutočnosť, že nebol v danom prípade dodržaný zákonný postup – nedošlo k riadnemu odstúpeniu od zmluvy o obstaraní zájazdu v súlade s § 741g Občianskeho zákonníka, nemá vplyv na existenciu zodpovednosti sťažovateľky za škodu, ktorú objednávateľ (spotrebiteľ) svojím konaním nijako nezavinil.

Podľa názoru ústavného súdu od objednávateľa zájazdu (spotrebiteľa) nemožno spravodlivo požadovať, aby znášal právne následky vyplývajúce z právneho vzťahu medzi cestovnou kanceláriou a jej províznym predajcom, ktorého zmluvne poverila na sprostredkovanie zájazdov a ktorého dôveryhodnosť mala byť pri jeho výbere a následnom uzatvorení zmluvy o províznom predaji najdôležitejším kritériom.

Záveru, ku ktorým krajský súd dospel, preto nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne) alebo zjavne neodôvodnené, pretože majú oporu v zákone a sú ústavne udržateľne právne zdôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožnila, nestačí na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti, resp. arbitrárnosti napadnutého rozsudku. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, hoci z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

Ústavný súd konštatoval, že najvyšší súd postupoval v súlade s procesnoprávnymi predpismi, keď odmietol dovolanie podané sťažovateľkou ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, po skonštatovaní neexistencie dovolacích dôvodov v zmysle § 237 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) s osobitným zameraním sa na tvrdenie, že konanie sťažovateľky je postihnuté vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odopretie prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku. Uznesenie najvyššieho súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov a nejde o arbitrárne rozhodnutie nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. V súvislosti s námietkou sťažovateľky o nedostatočnom odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa námietkami sťažovateľky náležite zaoberal a jeho právne závery, ku ktorým dospel, sú odôvodnené vyčerpávajúcim spôsobom.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľky, že jej nebolo doručené vyjadrenie protistrany k jej odvolaniu proti rozsudku okresného súdu, ústavný súd dodáva, že v okolnostiach danej veci absencia stanoviska sťažovateľky k vyjadreniu žalobcu k jej odvolaniu bola právne irelevantná, pretože krajský súd, ktorý rozhodoval o opravnom prostriedku, nezaložil svoje rozhodnutie na tomto vyjadrení, ktoré malo všeobecný charakter. Absencia stanoviska sťažovateľky k vyjadreniu k opravnému prostriedku, v ktorom uviedla, že „odvolaním

	napadnutý rozsudok je zákonný, správny a spravodlivý... odvolacie tvrdenia odporkyne majú len predĺžiť spor... trvá na podanom návrhu a pridrižiava sa svojich skorších podaní a prednesov... navrhuje napadnutý rozsudok potvrdiť“, nemala žiadny vplyv na rozhodnutie krajského súdu o opravnom prostriedku v neprospech sťažovateľky, ktorá na tento nedostatok upozornila. Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, že: <u>základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na rovné postavenie účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozsudkom Krajského súdu v Bratislave a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky porušené neboli.</u>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	Ústavný súd Slovenskej republiky: II. ÚS 71/97, IV. ÚS 147/08, IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05, IV. ÚS 77/02, III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010, II. ÚS 193/2010, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07, IV. ÚS 378/08, IV. ÚS 270/09, IV. ÚS 27/2010, III. ÚS 470/2010, IV. ÚS 438/2010, IV. ÚS 195/07, II. ÚS 78/05, II. ÚS 76/07, II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06
súvisiace právne predpisy	zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov § 741a, § 741i zákon č. 281/2001 Z. z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr a o zmene a doplnení Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov § 3 ods. 2 písm. d)
klúčové slová	zmluva - zrušenie skutkový stav veci - zistenie zmluva - spotrebiteľská zmluva práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu - právo na spravodlivý proces

spisová značka	I. ÚS 263/2016
populárny názov	Trovy konania o náhradu škody
sudca spravodajca	Milan Čalík
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	17.08.2016
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Ak sťažovateľ zoberal sčasti svoj dôvodne podaný žalobný návrh späť v dôsledku správania žalovaných – v priebehu súdneho konania uhrádzali jeho jednotlivé pohľadávky – žalovaní boli povinní uhradiť náklady trov konania sťažovateľovi v zmysle § 146 ods. 2 druhej vety OSP.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa žalobou domáhal náhrady škody voči žalovanej a jej poisťiteľovi, ktorá mu ju spôsobila pri dopravnej nehode. Okresný súd Trnava (ďalej len „okresný súd“) žalobu sťažovateľa, po predchádzajúcom späťvzati žaloby do výšky 13 376,56 € po tom, ako poisťiteľ žalovanej po podaní žaloby túto škodu uhradil v priebehu súdneho konania) vo zvyšku zamietol (o zaplatenie zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia) a uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalovaným z titulu náhrady trov konania sumu 2 914,88 €. V odôvodnení konštatoval, že o trovách konania bolo rozhodnuté jednak podľa § 142 ods. 1 OSP (zo zamietajúcej časti) a jednak podľa § 146 ods. 2 druhej vety OSP, pretože sťažovateľ čiastočným späťvzatím žaloby zavinil zastavenie konania. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) rozsudok okresného súdu potvrdil. Vychádzal z toho, že žaloba o náhradu škody bola podávaná predčasne, preto sťažovateľ musel znášať aj náhradu trov konania protiistrany. Sťažovateľ tvrdil, že právom podal žalobu o náhradu škody tesne pred uplynutím dvoch rokov od škodnej udalosti, aby sa jeho nároky nespochybnili námietkou premlčania, a keď po jej podaní poisťiteľ žalovanej jednotlivé nároky uhradil, zoberal žalobu späť, takže mu vznikol nárok na náhradu trov konania podľa § 146 ods. 2 prvej vety OSP a v neúspešnej časti žaloby podľa § 142 ods. 3 OSP.

	Sťažovateľ tak krajskému súdu vytýkal nesprávnu (svojvoľnú) aplikáciu citovaných ustanovení.
z odôvodnenia	Podľa názoru ústavného súdu, mohol sťažovateľ podať žalobu o náhradu škody už v deň, kedy právo mohlo byť po prvýkrát uplatnené na súde, teda hneď ako mohla byť dôvodne podaná žaloba o priznanie tohto práva. Ustanovenie § 146 ods. 2 OSP vychádzalo zo zásady zodpovednosti za zavinenie, ktoré sa posudzovalo iba z procesného hľadiska. Ak však sťažovateľ zbral sčasti svoj dôvodne podaný žalobný návrh späť v dôsledku správania žalovaných – v priebehu súdneho konania uhrádzali jeho jednotlivé pohľadávky – žalovaní boli povinní uhradiť náklady trov konania sťažovateľovi v zmysle § 146 ods. 2 druhej vety OSP, a nie naopak, ako rozhodli všeobecné sudy. Čas hradenia pohľadávky žalovanými v priebehu súdneho sporu bol už z tohto pohľadu bezvýznamný. Ustanovenie § 142 ods. 3 OSP umožňovalo za určitých okolností priznať plnú náhradu trov konania aj tomu účastníkovi, ktorý vo veci uspel len sčasti. Takým prípadom je rozhodnutie, keď výška plnenia závisí na znaleckom posudku alebo keď súd výšku nároku určoval podľa § 136 OSP, čiže podľa sudcovského uváženia; obidva tieto prípady sa vzťahujú aj na konanie o náhradu škody. Krajský súd svoje rozhodnutie o náhrade trov konania založil na skutočnosti, ktorá nielenže nemala oporu v spisovom materiáli, ale bola s ním dokonca v príkrom rozpore. Navyše svojvoľnej interpretoval a aplikoval dotknuté ustanovenia o trovách konania. Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, že: <u>Základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave porušené bolo.</u> <u>Rozsudok Krajského súdu v Trnave vo výroku o náhrade trov prvostupňového a odvolacieho konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.</u> <u>Sťažovateľovi priznal úhradu trov právneho zastúpenia.</u> <u>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel.</u>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov § 142 ods. 3, § 146 ods. 2
klúčové slová	návrh - späťvzatie náhrada škody (ujma) trovy konania

spisová značka	I. ÚS 276/2016
populárny názov	Nedoručenie vyjadrenia protistrany
sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.07.2016
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 38 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Tým, že sťažovateľovi nebolo umožnené zaujať stanovisko k vyjadreniu žalovaného k podanému odvolaniu, bola porušená kontradiktórnosť konania.
skutkový stav a základné fakty	Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) bolo prostredníctvom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) doručené odvolanie sťažovateľa, ktorým sa domáhal zmeny rozsudku krajského súdu, ktorým tento súd zamietol jeho žalobu o preskúmanie zákonnosti postupu

	a rozhodnutia Slovenskej obchodnej inšpekcie. Žalovaný sa k odvolaniu sťažovateľa vyjadril. Sťažovateľovi nebolo toto podanie žalovaného vôbec doručené a o jeho existencii, ako aj približnom obsahu sa dozvedel až z odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu, ktorým bol rozsudok krajského súdu potvrdený. Sťažovateľ je presvedčený, že najvyšší súd mu svojím postupom, v dôsledku ktorého mu nedoručil podanie žalovaného, odoprel spravodlivosť (denegatio iustitiae) a možnosť konať pred súdom.
z odôvodnenia	Ústavný súd poukázal na rozhodnutie ESLP z 13. 1. 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 17127/12), v ktorom ESLP konštatoval, že tým, že účastníčke ako žalobkyni nebolo oznámené vyjadrenie protistrany k jej odvolaniu (nepostúpením kópie písomného vyjadrenia žalovaného), došlo k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tieto právne závery sú aplikovateľné aj na prípad sťažovateľa. V citovanom rozhodnutí ESLP tiež uviedol, že aj keď predmetné vyjadrenie odporcu neobsahovalo žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa sťažovateľka už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a podľa vlády nemalo vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, bolo formulované ako právna a skutková argumentácia a sťažovateľke mala byť daná možnosť oboznámiť sa s ním. Keďže to tak nebolo, došlo k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivé konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto súvislosti ústavný súd poukázal aj na ďalšie rozhodnutia ESLP, napr. vo veci Ringier Axel Springer proti Slovenskej republike č. 35090/07 zo 4. 10. 2011, body 84 – 86 s ďalšími odkazmi, a Hudáková a ďalší proti Slovenskej republike č. 23083/05 z 27. 4. 2010, bod 29, podľa ktorých požiadavka, že účastníci v súdnom konaní musia mať možnosť dozvedieť sa a reagovať na všetky predložené dôkazy a vyjadrenia, sa v ich prípade uplatňuje na odvolacie konanie, ako aj na konanie na prvom stupni bez ohľadu na skutočnosť, že odvolanie nemusí obsahovať nové tvrdenia. Podľa názoru ústavného súdu uvedeným postupom najvyššieho súdu v odvolacom konaní bola nepochybne porušená jedna z požiadaviek spravodlivého procesu, a to kontradiktórnosť konania, keďže sťažovateľovi nebolo umožnené zaujať stanovisko k vyjadreniu žalovaného (podaniu z 22. apríla 2014) k ním podanému odvolaniu. Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, že: <u>Základné práva sťažovateľky podľa čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky porušené boli.</u> <u>Zrušil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a vec vrátil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.</u> <u>Sťažovateľke priznal úhradu trov konania.</u>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	Ústavný súd Slovenskej republiky: I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 313/2012, III. ÚS 79/02, II. ÚS 71/97, II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 402/08, IV. ÚS 42/09, IV. ÚS 147/04, I. ÚS 49/01, I. ÚS 1/03, IV. ÚS 259/2011, II. ÚS 584/2011 ESLP: Trančíková proti Slovenskej republike, Ringier Axel Springer proti Slovenskej republike, Hudáková a ďalší proti Slovenskej republike
súvisiace právne predpisy	zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov
klúčové slová	doručenie, doručovanie - písomností (zásielok) práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu - právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu - právo na súdnu ochranu

spisová značka	I. ÚS 320/2016
populárny názov	Zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú trestným stíhaním
sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález

dátum rozhodnutia	07.07.2016
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 13 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia má zastavenie trestného stíhania (ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným) rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Ak bolo trestné stíhanie konkrétnej osoby zastavené z dôvodu, že sa skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený, uznesenie, ktorým bolo obvinenému obvinenie vznesené a tiež aj záväzný pokyn prokurátora na vznesenie obvinenia (ak bolo obvinenie vznesené na základe pokynu prokurátora) sú vždy nezákonné, zasahujúce do základných práv jednotlivca.
skutkový stav a základné fakty	Okresný súd Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) zamietol návrh sťažovateľky na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom – záväzným pokynom prokurátora Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom, na základe ktorého vyšetrovateľ vzniesol sťažovateľke ako súdnej exekútorke obvinenie pre trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa. Prokurátorka Krajskej prokuratúry v Trenčíne uznesenie o vznesení obvinenia zrušila, čo odôvodnila tým, že sťažovateľka konaním, pre ktoré jej bolo vznesené obvinenie, nenaplnila pojmové znaky skutkovej podstaty trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa. Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Na základe dovolania podaného sťažovateľkou Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesenie krajského súdu zrušil, čo odôvodnil tým, že krajský súd odňal sťažovateľke možnosť konať pred súdom, keď jej nezaslal vyjadrenie odporcu k odvolaniu podanému sťažovateľkou proti rozsudku okresného súdu. Krajský súd následne o veci rozhodol sťažnosťou napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu z 21. septembra 2011 potvrdil. Predmetom sťažnosti bolo tvrdenie sťažovateľky, že krajský súd napadnutým rozsudkom založeným na názore, podľa ktorého nie je oprávnený v konaní o náhrade škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom posudzovať nesprávnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní, na názore, že pokiaľ orgány verejnej moci konajú v rozsahu svojej právomoci, odôvodňuje to prezumpciu zákonnosti ich postupu, ako aj názore, že zbaviť sa zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom možno na základe vzťahov subordinácie medzi jednotlivými stupňami hierarchicky organizovanej sústavy orgánov prokuratúry, zasiahol do jej práv namietaných touto sťažnosťou.
z odôvodnenia	Ústavný súd zdôraznil, že nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov účinného od 1. júla 2004 (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) a rovnako aj podľa predtým platného zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom účinného do 30. júna 2004 (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Doterajšia súdna judikatúra dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Tieto závery prijaté súdnou judikatúrou v čase platnosti zákona č. 58/1969 Zb. sú napriek zmene právnej úpravy stále použiteľné. Základným predpokladom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle § 6 ods. 1 prvej vety zákona č. 514/2003 Z. z. je zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, a to pre

	jeho nezákonnosť príslušným orgánom. Pre správnu interpretáciu tohto ustanovenia nestačí vychádzať len z jeho jazykového znenia a doslovného gramatického výkladu, ale je nevyhnutné uplatniť výklad systematicky a teleologicky. Z hľadiska systematického výkladu možno dospieť k záveru, že aplikácia § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. prichádza do úvahy aj v prípade zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Z hľadiska teleologického výkladu nemožno lipnúť na formálnom zrušení (zmene) namietaného nezákonného rozhodnutia, ale je potrebné splnenie tejto podmienky vykladať extenzívne. Za správny treba považovať výklad, v zmysle ktorého z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia má zastavenie trestného stíhania (ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným) rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania sa trestné konanie končí, to znamená, že zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Zastavenie trestného stíhania znamená, že výsledky trestného (prípravného) konania ukazujú, že nejde o trestný čin, zároveň znamená, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania. Ústavný súd konštatoval, že ak bolo sťažovateľke na základe záväzného pokynu prokurátora vznesené obvinenie z trestného činu, pričom uznesenie o vznesení obvinenia bolo neskôr zrušené z dôvodu, že sťažovateľka nenaplnila pojmové znaky skutkovej podstaty trestného činu, záväzný pokyn prokurátora je potrebné považovať za nezákonný postup, ktorým bolo zasiahnuté do základných práv sťažovateľky. V materiálnom právnom štáte musí štát niest' objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ak nimi zasiahol do základných práv občana. Samotná skutočnosť, že je v právomoci orgánu činného v trestnom konaní vydať záväzný pokyn na vznesenie obvinenia, resp. vzniesť obvinenie z trestného činu konkrétnej osobe, neznamená, že táto právomoc môže byť vykonávaná v rozpore so zákonom. Pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánu činného v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Ak bolo trestné stíhanie konkrétnej osoby zastavené z dôvodu, že sa skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený, uznesenie, ktorým bolo obvinenému obvinenie vznesené a tiež aj záväzný pokyn prokurátora na vznesenie obvinenia (ak bolo obvinenie vznesené na základe pokynu prokurátora) sú vždy nezákonné, zasahujúce do základných práv jednotlivca. Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, že: <u>Základné práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne porušené boli.</u> <u>Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.</u> <u>Sťažovateľke priznal náhradu trov právneho zastúpenia.</u>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESRP a iných súdov	Ústavný súd Slovenskej republiky: II. ÚS 27/07, I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05 Najvyšší súd Slovenskej republiky: 4 M Cdo 15/2009
súvisiace právne predpisy	zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov § 6 ods. 1, § 18 ods. 1
klúčové slová	nesprávny úradný postup ujma, náhrada škody - nemajetková ujma konanie - zastavenie trestné konanie

Nález - priet'ahy:

spisová značka	I. ÚS 316/2016
populárny názov	Prieťahy v konaní
sudca spravodajca	Peter Brňák
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.07.2016
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Sťažovateľka má právo využiť procesné prostriedky na ochranu svojich práv a právom chránených záujmov, na druhej strane si však musí byť vedomá, že ich opakovaným uplatňovaním spôsobuje predlžovanie konania a oddŕaľuje tak rozhodnutie súdu vo veci samej.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka namieta porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v konaní vedenom pred Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) o zaplatenie 10 067,09 € (303 281,20 Sk) s príslušenstvom pozastavujúcej z nezaplatených úhrad za vykonané stavebné práce na bytovom dome. Sťažovateľka, vystupujúca na strane žalovaného, je predpokladaným dedičom spoluvlastníckeho podielu na uvedenej nehnuteľnosti. Okresný súd so sťažovateľkou koná ako s domnelým dedičom po pôvodnej žalovanej (matka sťažovateľky), ktorá v priebehu konania zomrela na začiatku roka 2007.
z odôvodnenia	Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatoval, že predmetná vec sa predovšetkým po skutkovej stránke javí zložitejšou, pretože je potrebné vykonať znalecké dokazovanie na posúdenie výšky uplatňovaného nároku na náhradu nákladov vynaložených ostatnými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, na strane žalobcu vystupuje viacero účastníkov, avšak zároveň podotkol, že bez ohľadu na charakter prerokovávanej veci sa koná bez meritórneho rozhodnutia neprimerane dlhú dobu. Nemožno tolerovať, aby zatiaľ len v jednom štádiu konania pred okresným súdom bola dĺžka konania viac ako 12 rokov. Na druhej strane je však potrebné uviesť, že sťažovateľka vstúpila do konania až po smrti svojej matky, ktorá bola pôvodnou žalovanou, v roku 2007. Okrem uvedeného ústavný súd poukázal aj na skutočnosť, že dosiaľ nebolo dedičské konanie po pôvodnej žalovanej právoplatne skončené a bez toho, aby bolo zrejmé, či sťažovateľka je dedičkou po zomrelej žalovanej, resp. v akom rozsahu zdedila jej majetok, nie je možné spor právoplatne uzavrieť. V rámci hodnotenia prípadných zbytočných prieťahov v súdnom konaní z hľadiska druhého kritéria ústavný súd zistil, že sťažovateľka má nezanedbateľný podiel na doterajšej dĺžke konania. Z obsahu predloženého súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľka v priebehu konania napr. podala námietku zaujatosti spolu so žiadosťou o odročenie pojednávania, navrhla prerušiť konanie zo zdravotných dôvodov. Sťažovateľka podala podnet na začatie disciplinárneho stíhania zákonného sudcu ako aj návrh na vylúčenie všetkých sudcov okresného súdu. Ústavný súd rešpektuje, že sťažovateľka má právo využiť procesné prostriedky na ochranu svojich práv a právom chránených záujmov, na druhej strane si však musí byť vedomá, že ich opakovaným uplatňovaním spôsobuje predlžovanie konania a oddŕaľuje tak rozhodnutie súdu vo veci samej. Konanie sťažovateľky je navyše protichodné, ak opakovane požaduje prerušiť konanie a následne sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia práva na prerokovanie bez zbytočných prieťahov. Tretím hodnotiacim kritériom bol postup okresného súdu v posudzovanom konaní. Ústavný súd konštatoval, že okolnosťou, ktorá narušila plynulosť konania vo veci sťažovateľky, bola aj napriek pomerne často realizovaným úkonom ničím neodôvodnená pasivita okresného súdu, ktorý vo veci samej nekonal v období od 13. septembra 2004 do 29. mája 2006. Za nesústredujúcu činnosť okresného súdu považoval ústavný súd postup v prípade predloženia námietky zaujatosti nadriadenému súdu. Z dôvodu, že nebol zaplatený súdny poplatok a okresný súd ani nevyzval na jeho zaplatenie, spis vrátil späť okresnému súdu ako predčasne predložený. Neefektívny postup okresného súdu vzhľadom na ústavný súd aj pri ustanovovaní znalca, ktorý oznámil, že pre pracovnú zaneprázdnenosť nemôže v priebehu kalendárneho roka vypracovať znalecký posudok. Okresný súd pritom mohol prekonzultovať so znalcom jeho

	možnosti vykonať úkon znaleckej činnosti v požadovanej lehote. Napriek tomu okresný súd opätovne vyzýval znalca na oznámenie, či naďalej trvá na vylúčení zo znaleckého dokazovania. Napokon po ustanovení iného znalca muselo byť znalecké dokazovanie doplnené, pretože ustanovená znalkyňa nevedela odpovedať na otázky, ktoré museli byť z tohto dôvodu preformulované. Ústavný súd rovnako s ohľadom na už uvedené kritériá posudzoval existenciu prípadných osobitných okolností, ktoré mohli spôsobiť prieťahy v konaní, a uzavrel, že k týmto v konaní nedošlo. Napokon vzal ústavný súd do úvahy potrebu zistenia, aký význam má pre sťažovateľku predmetné konanie a dospel k záveru, že predmetné konanie má dôležitejší význam pre žalobcov ako pre samotnú sťažovateľku, pretože sa domáhajú úhrady časti vynaložených nákladov zodpovedajúcich predpokladanému podielu na nehnuteľnosti. S ohľadom na uvedené nemožno doterajšiu dobu konania vedeného pred okresným súdom (viac ako 12 rokov od začatia konania a viac ako 8 rokov od momentu, kedy začal okresný súd konať so sťažovateľkou ako domnelým dedičom) bez vykonania relevantných procesných úkonov smerujúcich k rozhodnutiu vo veci samej považovať za ústavne akceptovateľnú. S prihliadnutím na skutočnosť, že konanie trvalo od momentu, keď okresný súd začal konať so sťažovateľkou ako domnelým dedičom, do podania sťažnosti takmer 8 rokov a 5 mesiacov, pričom z toho bol spis na nadriadenom, odvolacom, resp. dovolacom súde spolu takmer 2 roky, ďalej s prihliadnutím na početné ospravedlnenia sa oboch sporových strán z jednotlivých pojednávaní, opätovne podávané námietky zaujatosti a návrhy na prerušenie konania sťažovateľkou, ako aj to, že okresný súd nebol vo veci sťažovateľky úplne nečinný, o čom svedčí značný počet úkonov do podania sťažnosti ústavnému súdu, dospel ústavný súd k názoru, že deklarovanie porušenia jej základného práva, príkaz okresnému súdu konať bez prieťahov a priznanie náhrady trov konania je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku, a preto jej žiadané finančné zadosťučinenie nepriznal. Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, že: <u>Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina porušené bolo.</u> <u>Okresnému súdu Žilina prikázal konať bez zbytočných prieťahov.</u> <u>Sťažovateľke priznal náhradu trov právneho zastúpenia.</u> <u>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel.</u>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEK a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	spoluvlastníctvo - podielové prieťahy v konaní - neefektívny postup prieťahy v konaní - nečinnosť

spisová značka	I. ÚS 398/2016
populárny názov	Prieťahy v konaní
sudca spravodajca	Peter Brňák
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	17.08.2016
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitnosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre

	sťažovateľa.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka je žalobkyňou v konaní o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru a náhradu mzdy, ktoré začalo na základe jej návrhu zo 17. mája 2012. Od začiatku súdneho konania do dnešného dňa uplynuli viac ako 4 roky a predmetná vec nebola dosiaľ právoplatne skončená.
z odôvodnenia	Otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Ústavný súd konštatoval, že predmetom napadnutého konania bolo posúdenie nároku sťažovateľky na neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru spojeného s náhradou mzdy z pracovného pomeru s prísl. V danom prípade teda ide o existenčnú vec, kde sa predpokladá osobitná pozornosť venovaná efektívnemu a rýchlemu postupu súdu, aby bol naplnený účel príslušného konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a skončená a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konanie o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru a o náhradu mzdy z pracovného pomeru nehodnotil ako právne zložité konanie, hoci skutkovú zložitosť nemožno celkom vylúčiť najmä z dôvodu, že v konaní bolo potrebné vypočúť strany sporu a tiež viacerých svedkov, ktorých výpovede sú aj rozporné. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil, žeby sa sťažovateľka zákonne neprimeraným spôsobom podieľala na prietáhoch v konaní, v konaní bola aktívna, zúčastnila sa všetkých nariadených pojednávanií a v konaní bola právne zastúpená aj advokátkou, pretože svojmu sporu pripisovala veľký význam. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci. Napriek tomu, že okresný súd nariadil aj súdne pojednávania, vykonával úkony spojené s prerokovaním veci priebežne, zabezpečoval aj vypočútie viacerých svedkov a listinné dôkazy, jeho konanie bolo tiež aj nekoncentrované a neefektívne. Svedčí o tom skutočnosť, že napriek tomu, že rozhodol v merite veci 15. novembra 2013, jeho rozhodnutie bolo krajským súdom zrušené z dôvodu, že okresný súd nedostatočne zistil skutkový stav, a preto mu vec bola vrátená na ďalšie konanie. Po vrátení veci z krajského súdu (10. apríl 2015) do podania sťažnosti ústavnému súdu (25. máj 2016) okresný súd iba vyzval strany sporu, aby navrhli, aké dôkazy navrhujú v konaní ešte vykonať, ale vo veci samej neurobil žiaden relevantný úkon. Aj keď formálne nariadil dve pojednávania (máj a jún 2016), tieto sa však nekonali z dôvodov na strane žalovanej strany, a napokon tiež odročil aj tretie pojednávanie. Nová právna úprava od 1. júla 2016 sprisňuje podmienky odročovania pojednávanií (návrh žalovanej strany na odročenie pojednávania bol podaný 6. júla 2016, teda už za účinnosti nového Civilného sporového poriadku, avšak okresný súd fakticky mohol už 22. júna 2016, keď určil termín pojednávania, telefonicky alebo aj elektronicky vopred zistiť, či strany sporu sa môžu, resp. nemôžu zúčastniť ďalšieho pojednávania, pretože dovolenky na zotavenie sa spravidla v lete plánujú s predstihom viacerých dní a už predtým dvakrát v priebehu mesiaca máj a jún 2016 tiež odročil pojednávania na základe žiadosti právnej zástupkyne žalovanej strany pre kolíziu jej účasti na iných pojednávaniach. To svedčí aj o jeho nesústredenej práci v tomto období, ktorý má v tomto kontexte nepochybne vplyv na doterajšiu dĺžku konania (4 roky a tri mesiace). Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, že: <u>Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie porušené bolo.</u> <u>Okresnému súdu Košice-okolie prikázal konať vo veci bez zbytočných</u>

	<u>prieťahov.</u> <u>Sťažovateľke priznal finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € a náhradu trov právneho zastúpenia.</u> <u>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel.</u>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
kľúčové slová	prieťahy v konaní - neefektívny postup rozsudok - zrušenie práca, pracovný pomer - okamžité zrušenie práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu - právo na prerokovanie veci - bez zbytočných prieťahov

Uznesenie:

spisová značka	I. ÚS 377/2016
populárny názov	Zmena účastníkov v poddlžníckom spore
sudca spravodajca	Milan Ľalík
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	08.06.2016
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1
analytická právna veta	Oprávnený uplatňuje poddlžníckou žalobou len svoje exekučné právo na uspokojenie svojej pohľadávky voči povinnému, čo je možné iba po dobu trvania exekúcie. Ak je exekúcia právoplatne zastavená, toto exekučné právo oprávneného zaniká. Súd na to musí prihliadať z úradnej povinnosti a poddlžnícku žalobu zamietnuť. Hmotnoprávny vzťah medzi povinným a jeho dlžníkom poddlžníckou žalobou či nariadením a vykonávaním exekúcie nezaniká. Na jeho miesto teda nenastupuje žiaden nový hmotnoprávny vzťah medzi oprávneným a poddlžníkom.
skutkový stav a základné fakty	Krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým zamietol návrh sťažovateľky ako navrhovateľky v konaní o poddlžníckej žalobe voči dlžníkovi povinného o jej zámenu s povinnou, ktorá zostala veriteľkou dlžníka po tom, ako oprávnenej sťažovateľke nahradila svoj dlh iným spôsobom, v dôsledku čoho sa exekučné konanie zastavilo; ďalším tzv. doplnčím uznesením pripustil voči pôvodnému uzneseniu možnosť podať dovolanie, pretože išlo o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky pre nepripustnosť odmietol; neuznal pripustnosť dovolania vyslovenú iným, tzv. doplnčím rozhodnutím krajského súdu, než priamo v rozhodnutí napadnutom dovolaním.
z odôvodnenia	Pokiaľ ide o záver najvyššieho súdu, že pripustnosť dovolania môže odvolací súd založiť iba priamo v rozhodnutí, ktorým danú vec rieši, a nie následným rozhodnutím, v žiadnom prípade ho nemožno označiť za nerozumný alebo svojvoľný. Vydanie doplnujúceho rozhodnutia prichádza do úvahy len za splnenia predpokladov uvedených v § 166 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Predpoklad toho, o čom môže súd rozhodovať doplnčím rozhodnutím, nebol v posudzovanom prípade daný. Doplnčím uznesením a jeho výrokom o pripustnosti dovolania totiž odvolací súd nerozhodoval o časti predmetu konania ani o trovách konania, či o predbežnej vykonateľnosti. Z toho, že odvolací súd vo výroku svojho potvrdzujúceho uznesenia nerozhodol o pripustení dovolania, nemožno vyvodiť, že nerozhodol o časti predmetu konania; predmet konania bol vymedzený skutkovým opísaním v návrhu a žalobným (procesným) petitom. V tomto ohľade odvolací súd rozhodol o celom procesnom návrhu sťažovateľky, keď potvrdil uznesenie okresného súdu o nepripustení zámeny navrhovateľov v poddlžníckom spore. Pokiaľ teda

	dovolací súd konštatoval, že prípustnosťou dovolania založenou odvolacím súdom v doplniacom uznesení nebol viazaný, postupoval správne v súlade so zákonom [§ 239 ods. 2 písm. a) OSP], a keď nezistil predpoklady prípustnosti dovolania ani podľa § 237 a § 239 OSP, jeho rozhodnutiu o odmietnutí dovolania nemožno vyčítať rozpor s čl. 46 ods. 1 ústavy. Poddĺžnícka žaloba je žalobou výsostne procesnou, pretože vzniká iba na základe procesného vzťahu založeného týmto konaním medzi súdom, oprávneným, povinným a dlžníkom povinného. Z neho vyplývajú tieto dôležité dôsledky: nastáva tu predovšetkým štiepenie vecnej aktívnej legitimácie medzi oprávneným, ktorého procesný zákon splnomocňuje, aby sa vo svojom mene domáhal na dlžníkovi povinného (poddĺžníkovi) práva, ktoré patrí povinnému, a povinného, ktorému v plnej miere ponecháva iba vecnú aktívnu legitimáciu materiálnu, kým na oprávneného tým prenáša aktívnu vecnú legitimáciu formálnu (tzv. cessio iudiciaria). Preto oprávnený na základe tejto svojej formálnej vecnej aktívnej legitimácie nemôže na úkor povinného uzavrieť s jeho dlžníkom, pokiaľ ide o pohľadávku zasiahnutú exekúciou, ani zmier, ani odpustiť jej zaplatenie. Ani dlžník povinného nemôže z tohto dôvodu na úkor prikázanej pohľadávky uplatniť svoje nároky voči oprávnenému, ako napr. navrhnúť započítanie svojej pohľadávky voči oprávnenému a pod. (§ 109 ods. 1 Exekučného poriadku). Na druhej strane oprávnený zasa musí včas uplatniť pohľadávku, t. j. nepripustiť jej premlčanie, lebo inak podľa procesných predpisov zodpovedá objektívne za škodu, ktorú by tým spôsobil povinnému (§ 109 ods. 2 Exekučného poriadku). Oprávnený tak neuplatňuje poddĺžníckou žalobou svoju hmotnoprávnu pohľadávku voči poddĺžníkovi, ale len svoje exekučné právo na uspokojenie svojej pohľadávky voči povinnému, čo je však možné iba po dobu trvania exekúcie. Ak je exekúcia právoplatne zastavená, toto exekučné právo oprávneného zaniká. Súd na to musí prihliadať z úradnej povinnosti a poddĺžnícku žalobu zamietnuť. Zmena v osobe oprávnenej na uplatnenie pohľadávky nastáva zo zákona a povinný touto zmenou stráca právo uplatniť svojím menom svoju pohľadávku v dobe trvania exekúcie. Právoplatným zastavením exekúcie povinný zo zákona opäť nadobúda právo na uplatnenie svojej pohľadávky voči poddĺžníkovi ako svojmu dlžníkovi, pričom počas poddĺžníckeho sporu premlčacie doby neplynú. Oprávnený ako žalobca v poddĺžníckom spore nesmie žiadnym spôsobom disponovať predmetom tohto sporu. Hmotnoprávny vzťah medzi povinným a jeho dlžníkom totiž poddĺžníckou žalobou či nariadením a vykonávaním exekúcie nezaniká, ani nie je nijako dotknutý. Na jeho miesto teda nenastupuje žiaden nový hmotnoprávny vzťah medzi oprávneným a poddĺžníkom. Preto záver odvolacieho súdu, že po skončení exekučného konania povinný ako veriteľ sa nemôže svojej pohľadávky voči dlžníkovi domáhať v rámci konania o poddĺžníckej žalobe úplnou zmenou procesnoprávneho vzťahu, bol správny, pretože opakom by sa tým poprel jej účel, a navyše už prima facie je táto zmena pojmovo vylúčená. Takže z povahy veci je vylúčené, aby v poddĺžníckom spore došlo po zastavení exekúcie k zamene účastníkov podľa § 92 ods. 2 OSP, v rámci ktorej by žalujúceho oprávneného proti žalovanému poddĺžníkovi nahradil povinný, ktorému inak aj počas exekúcie svedčila aktívna vecná legitimácia voči svojmu dlžníkovi. Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, že <u>sťažnosť odmietol</u>.
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov § 166, § 92 ods. 2
klúčové slová	dovolanie - prípustnosť uznesenie účastník konania - zmena

spisová značka	I. ÚS 421/2016

populárny názov	Premlčanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia
sudca spravodajca	Milan Lalík
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	07.07.2016
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	V prípade vzájomnej reštitučnej povinnosti strán neplatnej zmluvy vydať si bezdôvodné obohatenie dochádza k stretu premlčateľného práva (na peňažné plnenie) a nepremlčateľného (vlastníckeho) práva na „vydanie“. Keďže plnenie sťažovateľa z titulu neplatnej zmluvy o dielo spočívalo vo výkonoch, sťažovateľ uplatnil pohľadávku, teda právo na peňažné plnenie, ktoré je premlčateľné. V konaní teda nedisponoval nepremlčateľným právom, a preto nemožno uvažovať o aplikácii § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka.
skutkový stav a základné fakty	Medzi sťažovateľom a žalovanou obcou prebiehali dve súdne konania. Sťažovateľ sa v jednom z nich domáhal proti žalovanej obci zaplatenia sumy 49 803,43 € s príslušenstvom z titulu zmluvy o dielo. V druhom konaní sa žalovaná domáhala určenia neplatnosti tejto zmluvy o dielo, v ktorom súd právoplatne určil, že zmluva o dielo je neplatná pre rozpor so zákonom a dobrými mravmi, keďže za žalovanú obec ju uzatvoril sťažovateľ ako starosta obce a za zhotoviteľa rovnako sťažovateľ ako zhotoviteľ diela. Okresný súd v prvom konaní, po vrátení veci najvyšším súdom, žalobu sťažovateľa zamietol z dôvodu vznesenej námietky premlčania uplatneného nároku. Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil ako vecne správny rozsudok okresného súdu. Sťažovateľ namieta jednak rozhodnutie o dovolaní, ktorým najvyšší súd zrušil právoplatný medzitýmný rozsudok o zodpovednosti žalovanej za bezdôvodné obohatenie, ako aj nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom v napadnutom rozsudku, keď na odvoláciu námietku sťažovateľa, ktorý poukázal na potrebu aplikácie ustanovenia § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka, reagoval vylúčením aplikácie tohto ustanovenia v obchodných záväzkových vzťahoch.
z odôvodnenia	Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia napadnutého rozsudku dospel k záveru, že sťažnostná argumentácia sťažovateľa nie je spôsobilá spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do napadnutého rozsudku v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Názory na otázku premlčania práva na vydanie bezdôvodného obohatenia z obchodných záväzkových vzťahov nie sú v právnej teórii ani v súdnej praxi jednotné. Táto nejednotnosť vyplýva z nejednoznačnosti právnej úpravy, ktorá je determinovaná dvojakým právnym režimom záväzkového práva. Vychádzajúc z uvedeného, ako aj z relevantnej judikatúry najvyšších súdnych autorít (napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obo 67/2011, rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33 Cdo 3376/2011 a sp. zn. 29 Cdo 383/2001), ústavný súd nepovažuje názor krajského súdu vylučujúci aplikáciu § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka na premlčanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia z neplatnej obchodnej zmluvy za arbitrárny či ústavne neakceptovateľný. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na závery svojho nálezu sp. zn. IV. ÚS 214/04 z 13. decembra 2005, v ktorom sa s uvedeným právnym názorom stotožnil. Na druhej strane v súvislosti s právnym názorom prezentovaným sťažovateľom, ktorému nemožno uprieť racio, treba poukázať aj na novšie názory právnej teórie (napr. Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník II. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 1612), ako aj súdnej praxe (napr. rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 31 Cdo 4781/2009 zo 16. mája 2012), podľa ktorých sa ustanovenie § 457 Občianskeho zákonníka aplikuje aj na obchodnoprávne vzťahy v prípade plnenia z neplatnej zmluvy a pri premlčaní takéhoto bezdôvodného obohatenia sa vždy uplatní aj ustanovenie § 107 ods. 3

	Občianskeho zákonníka. Ústavný súd sa preto v posudzovanom prípade zaoberal otázkou, či by aj v prípade stotožnenia sa krajského súdu s názorom sťažovateľa bolo možné na jeho prípad aplikovať § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Predpokladom aplikácie citovaného ustanovenia je, že v prípade vzájomnej reštitučnej povinnosti strán neplatnej zmluvy vydať si bezdôvodné obohatenie dochádza k stretu premlčateľného práva (na peňažné plnenie) a nepremlčateľného (vlastníckeho) práva na „vydanie“ (typickým príkladom je vzťah z kúpnej zmluvy). Sťažovateľ namietal, že krajský súd mal aplikovať § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka a neprihliadnuť na námietku premlčania, keďže si to vyžadovala ochrana jeho vlastníckeho práva, ktorá spočíva v práve na vrátenie toho, čo plnil na základe neplatnej zmluvy. Keďže plnenie sťažovateľa z titulu neplatnej zmluvy o dielo spočívalo vo výkonoch, a v konaní proti žalovanej, sťažovateľ uplatnil pohľadávku, teda právo na peňažné plnenie, ktoré je premlčateľné, teda v konaní nedisponoval nepremlčateľným právom, v tomto kontexte ani nemožno uvažovať o aplikácii § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Aj v prípade stotožnenia sa krajského súdu s odvolacou námietkou sťažovateľa by aplikácia § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka v okolnostiach jeho prípadu neprichádzala do úvahy. V naznačených súvislostiach preto podľa názoru ústavného súdu postupom krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu jeho práv na ochranu vlastníctva, na spravodlivé súdne konanie a práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde podľa označených článkov ústavy a dohovoru. Sťažovateľ v odôvodnení sťažnosti namietal aj postup a rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní, ktorým najvyšší súd bez toho, aby boli dané dôvody prípustnosti dovolania, zrušil právoplatný medzitymný rozsudok, a zároveň sa vyjadril aj k posúdeniu hmotnoprávnej otázky, čím zásadným spôsobom ovplyvnil nasledujúce rozhodnutia vo veci konajúcich súdov a zasiahol do princípu právnej istoty. V súvislosti s uvedenými námietkami ústavný súd konštatuje, že v tomto štádiu konania už nie je možné revidovať záväzné rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré sťažovateľ mohol napadnúť ústavnou sťažnosťou v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd sa preto námietkami sťažovateľa vo vzťahu k rozhodnutiu o dovolaní v tomto konaní nezaoberal. Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, že <u>sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú</u>.
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov	Ústavný súd Slovenskej republiky: IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 221/05, II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010, I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06, IV. ÚS 214/04 Najvyšší súd Slovenskej republiky 1 Obo 67/2011 Najvyšší súd Českej republiky: 33 Cdo 3376/2011, 29 Cdo 383/2001, 31 Cdo 4781/2009
súvisiace právne predpisy	zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov § 107 ods. 3
klúčové slová	premlčanie - premlčanie v obchodnom práve bezdôvodné obohatenie - vydanie práva a slobody – základné ľudské práva a slobody - právo vlastníť majetok

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.